

УДК 336.02:[330.322+341.1]:378

Віталій МАРТИНЮК

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ СУТНОСТІ СУЧАСНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Обґрунтовано суть та принципи побудови фінансової політики інноваційного розвитку вищої освіти в Україні. Розглянуто питання та сутність інновацій, а також необхідність їх впровадження у сфері вищої освіти. Окреслено цілі та завдання, а також особливості складових фінансової політики, а саме – фінансової стратегії і тактики. Висвітлено питання важливості інновативного підходу до формування фінансової стратегії у вищій освіті. Запропоновано шляхи підвищення ефективності реалізації фінансової політики інноваційного розвитку вищої освіти.

Ключові слова: фінансова політика, інновації, вища освіта, фінансова стратегія, фінансова тактика.

Віталій МАРТЫНЮК

Концептуальные подходы к трактовке сущности современной финансовой политики инновационного развития высшего образования

Обоснованы суть и принципы построения финансовой политики инновационного развития высшего образования в Украине. Рассмотрены вопросы и сущность инноваций, а также необходимость их внедрения в сфере высшего образования. Определены цели и задачи, а также особенности составляющих финансовой политики, а именно – финансовой стратегии и тактики. Рассмотрены вопросы важности инновативного подхода к формированию финансовой стратегии в высшем образовании. Предложены пути повышения эффективности реализации финансовой политики инновационного развития высшего образования.

Ключевые слова: финансовая политика, инновации, высшее образование, финансовая стратегия, финансовая тактика.

Vitaliy MARTYNJUK

Conceptual approaches to the interpretation the essence of modern financial policy of higher education innovative development

Introduction. Article reviews essence and principles of the financial policy of innovative development of higher education in Ukraine. Modern society requires more attention to quality of human capital which directly depends on results of government's policy in higher education. Nowadays, the basis of successful economy growth is innovative development, which tends to achieve higher output from the same amount of input. Building up a stable and effective financial policy in higher education is root and hard process, which requires many government levels to work together.

Purpose. *The purpose of this paper is to make an analysis of government's policy in higher education and to define conceptual approaches in to the interpretation of its essence in the contemporary economy.*

Results. *The article deals with the importance of an innovative approach to the development of financial strategy in higher education. The ways to improve the effectiveness of the financial policy of innovative development of higher education are defined. Innovative development in higher education is an integral part of the economic activities of the state, focused on renewal of the productive forces, improving the economic conditions for all entities in its territory and providing additional support to those engaged in innovation activities. World economic thought interprets innovation as a potential transformation of scientific and technological progress in real, embodied in new products and technologies. Innovative development of higher education is characterized fundamentally new methods of management, the introduction of new technologies, nanotechnology. It also inherent progressive application management solutions, a new type of thinking at managers concerning both micro- and macro-level as the economy. Creating various scientific techno, technology parks, computerization and intellectualization management process.*

Conclusion. *Innovative development of higher education is the foundation of economic growth of the economy and improvement of social standards. The financial policy of the state in this area is aimed, ultimately, to ensure the welfare of all members of society. Achieving high rates of innovation in the field of higher education facilities by building efficient system of economic mechanisms of financing. Important direct result of providing innovative educational services not only to order the state or the employer, but also on the personal needs of citizens in their development. The level of education is a key factor the ability of the workforce to adapt to new conditions, increase overall efficiency, etc.*

Keywords: *financial policy, innovation, higher education, financial strategy, financial tactics..*

JEL Classification: I 21, I 22, I 28.

Постановка проблеми. У процесі глобалізації світової економіки до керівництва держав висуваються все нові вимоги щодо формування фінансової політики, яка задовольняла б потреби економічного зростання прискореними темпами, зважаючи на рівень інформатизації та мобільність суспільства. Формування якісного позитивного людського капіталу тісно пов'язане з розвитком освіти, сучасними технологіями її отримання та синергетичним ефектом внаслідок взаємодії з іншими галузями, які сприяють інноваційному прориву в економіці.

У наш час інноваційний розвиток є основою економічного зростання та ство-

рення додаткових робочих місць. Динаміка інноваційної діяльності передбачає високу ділову активність, у процесі якої створюються нові підприємства, котрі успішно розвиваються або розоряються у прагненні подолати невизначеність ринкових умов та покращити стан економіки.

Однак формування і розвиток інфраструктури фінансування для підтримки суб'єктів інноваційної діяльності, зокрема вищих навчальних закладів, на ранніх етапах є досить складним процесом, який залежить від наявності багатьох факторів та умов і потребує ефективного розподілу фінансових ресурсів.

Держава бере на себе відповідальність за підтримку та створення умов для функціонування всіх суб'єктів на її території, включаючи заклади вищої освіти, шляхом здійснення державної політики. Ми вважаємо, що інноваційний розвиток вищої освіти має бути пріоритетним в економічній політиці держави, тому що він є головним індуктором фінансового зростання в довгостроковій перспективі, оскільки забезпечує підготовку кадрів, готових працювати в нових умовах. Кінцевою метою такого розвитку є задоволення потреб населення, зростання його добробуту, підвищення рівня життя тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти фінансового забезпечення розвитку освіти висвітлені в працях вітчизняних науковців В. Базилевича, Т. Боголіб, О. Василика, В. Дем'янишина, І. Каленюк, С. Юрія та інших, однак додаткової уваги потребують проблеми, які пов'язані з формуванням фінансової політики інноваційного розвитку вищої освіти, зважаючи на необхідність переходу до економіки знань.

Метою статті є аналіз складових фінансової політики інноваційного розвитку вищої освіти та визначення концептуальних підходів до трактування її сутності в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток вищої освіти є одним із важливих факторів формування якісного людського капіталу, на що, насамперед, спрямовує увагу керівництво провідних країн при виборі напрямів фінансової політики, під якою розуміють сукупність розподільних і перерозподільних заходів, котрі держава здійснює через фінансову систему щодо організації та використання фінансових відносин з метою зростання рівня соціально-економічного розвитку країни.

Ознайомившись із працями вітчизняних фінансистів, можемо стверджувати, що фінансова політика – це діяльність

будь-якого суб'єкта економічних відносин, пов'язана з мобілізацією, розподілом та використанням фінансових ресурсів з метою забезпечення зростання добробуту всіх членів суспільства.

Кожен суб'єкт економічної діяльності займається розробкою і впровадженням власної фінансової політики незалежно від того, яку ланку він займає в економіці країни. Ключовим етапом її створення є врахування особливостей сучасних умов, дії об'єктивних законів розвитку суспільства, намагання передбачити зміни та їх тенденції у внутрішній та зовнішній політиці, структурований і комплексний підходи. Головним завданням фінансової політики держави є забезпечення реалізації тієї чи іншої державної програми необхідними фінансовими ресурсами.

В економічній літературі зустрічається багато підходів до класифікації фінансової політики [2, 74; 8, 10]. Ми пропонуємо її поділяти за тривалістю дії (фінансову стратегію і фінансову тактику) і за сферою дії (рівень світового господарства, макрорівень, мезорівень, мікрорівень), що відображено на рис. 1.

В сучасній економічній науці загальноприйнятим є поділ фінансової політики на фінансову стратегію та фінансову тактику, які відрізняються між собою характером поставлених завдань, періодом на який вона розробляється або тривалістю, а також різним масштабом. Вітчизняні економісти вважають, що фінансова стратегія – це довготривалий курс фінансової політики, розрахований на перспективу, що передбачає вирішення глобальних завдань, визначених економічною теорією [13, 53]. Отже, метою фінансової стратегії має бути досягнення мети та поставлених завдань в довгостроковому періоді.

Якщо фінансова стратегія покликана вирішувати далекоглядні питання, то фінансова тактика забезпечує досягнення по-

точних цілей, вона уточнює стратегію в усіх її елементах, а її головними характеристиками ми вважаємо адаптивність і гнучкість.

На характер фінансової політики впливають багато факторів як внутрішніх, так і зовнішніх. До зовнішніх належать взаємовідносини держави з іншими країнами, якість ресурсів і технологій, якими держава обмінюється з партнерами, рівень інтеграції у світове співтовариство. До внутрішніх слід віднести форму власності на основні засоби виробництва, структуру економіки, якість людського капіталу, рівень розвитку грошової системи тощо [8, 12]. Очевидно, що правильний вибір моделі фінансової політики залежить від ефективності оцінки

соціально-економічного стану держави, її місця у світовій економіці та професійності відповідних органів державної влади.

Фінансова політика інноваційного розвитку вищої освіти, як складова економічної політики держави, має свої завдання та цілі, на нашу думку, до них належать:

- фінансове забезпечення навчально-виховного процесу у вищій освіті;
- створення умов для безперервного процесу підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу навчальних закладів, підтримка співпраці зі світовими університетами;
- забезпечення фінансовими ресурсами інформаційного простору вищих на-

Рис. 1. Класифікація фінансової політики [8, 12, 13]

вчальних закладів, в тому числі бібліотеки та читальних залів;

- фінансування на належному рівні фундаментальних і прикладних наук, експериментальних виробництв; розробка матеріально-заохочувальної системи для науковців, які працюють в напрямку інноваційних технологій.

Очевидно, що формування фінансової політики інноваційного розвитку вищої освіти – це складний процес, який залежить від багатьох об'єктивних і суб'єктивних чинників. Її розробка і реалізація можлива за умов чіткого формулювання мети і завдань, домінантів і пріоритетів, а головне – принципів фінансової політики інноваційного розвитку вищої освіти. Під принципами розуміють "... основні, вихідні положення теорії, основні правила діяльності; встановлені, загальноприйняті, поширені правила господарських дій і властивостей економічних процесів" [11, 76]. Виходячи з цього, під принципами фінансової політики інноваційного розвитку вищої освіти ми розуміємо такі основні ідеї, засади, що є орієнтирами її проведення і відображають сутність фінансів.

В. Дем'янишин розглядає принципи фінансової політики інвестиційно-інноваційного розвитку та поділяє їх на загальні та спеціальні. До загальних віднесено ті, які відображають рівень використання у політиці системи цінностей властивих суспільству в цілому [12, 26]. На нашу думку, такий поділ є виправданим, оскільки спеціальні тією чи іншою мірою уточнюють або конкретизують загальні. Відповідно загальні застосовують при розробці фінансової стратегії інноваційного розвитку вищої освіти, а спеціальні – при формуванні тактики реалізації цієї стратегії.

Ми поділяємо думку В. Дем'янишина щодо доцільності віднесення до загальних принципів таких: переваги базових людських цінностей над соціально-класовими;

єдності особистих і суспільних інтересів; гуманізму; рівності юридичних і фізичних осіб перед законом; демократизму; взаємної відповідальності держави, юридичних та фізичних осіб. Спеціальні принципи є більш конкретними, наприклад, принципи єдності теорії і практики при формуванні фінансової політики інноваційного розвитку вищої освіти; взаємозв'язку; розвитку; ефективності; неупередженості; стабільності; послідовності; обов'язковості; повноти; реальності та ін.

Інноваційний розвиток у вищій освіті є невід'ємною складовою економічної діяльності держави, орієнтованої на оновлення продуктивних сил, покращення умов господарювання для всіх суб'єктів на її території і надання додаткової підтримки тим, які займаються інноваційною діяльністю. Для поглибленого обґрунтування необхідності впровадження нових підходів до розробки і реалізації фінансової політики інноваційного розвитку у вищій освіті необхідно визначити, що ми розуміємо під інновацією.

Новація – це продукт інтелектуальної діяльності людей, оформлений результат фундаментальних, прикладних чи експериментальних досліджень у будь-якій сфері людської діяльності, спрямований на підвищення ефективності виконання робіт [1, 9].

Поняття "інновація" та "нововведення" можна вважати тотожними, хоча деякі науковці трактують їх по-різному. Наприклад, угорський економіст Б. Санто визначив інновацію як "такий суспільно-технічно-економічний процес, який через практичне використання ідей та винаходів сприяє створенню кращих за своїми властивостями виробів, технологій та у випадку, якщо вони орієнтуються на економічну вигоду, на прибуток; їх поява на ринку може принести додатковий успіх" [2, 83]. Російський економіст А. Пригожин дає визначення інновації як форми керованого розвитку [3,

29]. При цьому під інновацією він розуміє таку цілеспрямовану зміну, яка вносить у середовище впровадження нові, відносно стабільні елементи. Вчений зазначає, що інновація – це процес, тобто перехід певної системи від одного стану до іншого.

Аналіз трактувань поняття “інновація” різними вченими дає можливість зробити висновок, що більшість із них ґрунтується на концепції Й. Шумпетера, який визначав відкриття, винахід нового пристрою або технології як початкову подію, а інновацію, впровадження цього пристрою або технології – як завершальну подію, розглядаючи інновацію з погляду економічного застосування, що означає створення нових ресурсів або використання вже відомих іншим способом.

Отже, світова економічна думка інтерпретує інновацію як перетворення потенційного науково-технічного прогресу в реальний, втілений у нових продуктах і технологіях. З огляду на це, ми вважаємо, що терміни “нововведення” та “інновація” можна вважати рівнозначними і використовувати як синоніми щодо кінцевого результату – впровадженої новації.

Специфічність інновацій у вищій освіті пов’язана з тим, що вони, по-перше, завжди містять нове вирішення актуальної проблеми в галузі вищої школи; по-друге, їх використання обумовлює якісно нові результати освітньої діяльності; по-третє, їх впровадження сприяє якісним змінам інших компонентів єдиної системи вищої освіти [10, 3].

Інновація – кінцевий результат інноваційної діяльності, що отримав втілення у вигляді виведеного на ринок нового чи вдосконаленого продукту, нового чи вдосконаленого технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності, або нового підходу до соціальних послуг у системі вищої освіти.

Нововведення пов’язане з новим застосуванням існуючого продукту, викорис-

танням нової концепції або ідеї. Воно може трактуватися як новий підхід до організації, конструювання, виробництва, завдяки якому інноватор та його компанія здобувають переваги над конкурентами.

Інновація вносить зміни у первинну структуру виробничого організму, переводить його у новий стан. Впровадження новацій відбувається цілеспрямовано, з метою поліпшення функціонування та господарських умов, тому можна стверджувати, що інновація є цільовою зміною суб’єкта як системи, завдяки якій створюється новий засіб, призначений для задоволення певної потреби людей. Звідси й трактування поняття “інновація” у Законі України “Про інноваційну діяльність”: “Це новостворені і вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція чи послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери” [4].

У зазначеному Законі вказано, що об’єктами інноваційної діяльності є:

- інноваційні програми і проекти; нові знання та інтелектуальні продукти;
- виробниче обладнання та процеси;
- інфраструктура виробництва і підприємництва;
- організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і (або) соціальної сфери;
- сировинні ресурси, засоби їх видобування і перероблення;
- товарна продукція;
- механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції.

В умовах ринку інновації охоплюють усю економіку, в тому числі продуктивні сили та виробничі відносини. Вони є необхідною умовою розвитку виробництва,

підвищення якості продукції та зростання виробничих можливостей підприємства, появи нових товарів і послуг, а також засобом, за допомогою якого організації адаптуються до змін у зовнішньому середовищі й змінюють його самі у власних інтересах. П. Друкер вказував, що “інновації (або новаторство) – це особливий засіб підприємців, за допомогою якого вони досліджують зміни в економіці та суспільстві з метою використання їх у бізнесі чи різних сферах обслуговування”. Залучення інновацій у практику роботи підприємства чи їх створення власними силами здійснюється у межах інноваційного менеджменту [5, 20].

Ми вважаємо, що інноваційний розвиток вищої освіти характеризується принципово новими методами управління, впровадженням новітніх технологій, нанотехнологіями. Йому властиве також прогресивне застосування управлінських рішень, новий тип мислення на рівні менеджерів, що стосується як мікро- так і макрорівня економіки. Створення різноманітних наукових технологій, технопарків, комп’ютеризація та інтелектуалізація процесу управління.

Головними виконавцями фінансової політики інноваційного розвитку вищої освіти є держава в особі Міністерства освіти і науки України, а також органи місцевої влади. Зазначені суб’єкти беруть на себе певні зобов’язання перед суспільством, які можливо виконати лише за наявності стабільного економічного розвитку. Реалізація фінансової політики здійснюється через господарські одиниці, до яких можна віднести усі вищі навчальні заклади, що займаються інноваціями, підприємства, установи та організації і зацікавлені у створенні якісного позитивного людського капіталу.

Інновації в економічній системі, включаючи й вищу освіту, забезпечують прогресивний і збалансований економічний розвиток держави, сприяють підвищенню

рівня життя населення, оновлюють економічні механізми. Інноваційний розвиток потребує значних зусиль та зосередженості усіх учасників цього процесу.

Вітчизняний економіст О. Яфінович при дослідженні проблематики реалізації фінансової політики інноваційного розвитку користувалася положенням Й. Шумпетера, де зазначається, що одні люди свідомо намагаються бути генераторами нових знань, і вони є новаторами, а інші поширюють ці знання, і їх можна назвати імітаторами. Такий поділ допомагає визначити особливості та специфіку суспільно-економічного існування суб’єктів економічних відносин [9, 40]. У вищій освіті, на нашу думку, аналогічно присутні ці два суб’єкти, які, безумовно, відіграють важливу роль як у створенні нових інноваційних продуктів, так і в їх поширенні.

Отже, із врахуванням вищезазначених особливостей та специфіки концептуального характеру набуває принцип розмежування окремих суб’єктів, який, без сумніву, може забезпечити ефективне функціонування механізму фінансового забезпечення інноваційного розвитку вищої освіти. Сутність його полягає в тому, що механізм фінансової підтримки новаторів та імітаторів повинен бути різним.

Ми вважаємо, що такий підхід буде правильним за умов створення адекватного конкурентного середовища, в якому будуть комфортно почуватися як новатори, так і імітатори системи вищої освіти. Застосування диференційованого підходу фінансування різних стадій інноваційного процесу, а саме: стадії фундаментальних і прикладних досліджень, дослідно-конструкторських робіт, проектних і технологічних розробок, випробовування та освоєння інновацій, має певні недоліки, оскільки важко оцінити якісний вплив окремої стадії на загальний результат від інноваційної діяльності галузі.

Наступним, не менш важливим принципом, на якому повинна базуватися розробка концепції механізму фінансового забезпечення інноваційного розвитку вищої освіти, є принцип концентрації фінансового й інноваційного потенціалів. Під інноваційним потенціалом слід розуміти сукупність усіх наявних матеріальних і нематеріальних ресурсів, які використовуються або можуть бути використані в процесі інноваційної діяльності. Як база для здійснення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, проектно-конструкторських і технологічних робіт, що орієнтовані на вирішення науково-технічних, соціально-економічних та екологічних проблем різних рівнів, інноваційний потенціал формується з двох основних елементів: матеріальних ресурсів та інтелектуального потенціалу. Основні засоби й оборотні активи – це перша складова, а нематеріальні активи, маркетингові, управлінські інфраструктурні та трудові ресурси належать до другої. Принцип концентрації обох потенціалів є запорукою оновлення та модернізації будь-якого господарюючого суб'єкта і суспільного життя в цілому.

Його значення стає більш зрозумілим із розкриттям сутності інноваційного типу розвитку, який характеризується перенесенням акценту з науково-технічних рішень на використання принципово нових прогресивних технологій, переходом до випуску високотехнологічної продукції, прогресивними управлінськими рішеннями в інноваційній діяльності, що стосується як мікро-, так і макроекономічних процесів розвитку – створення технопарків, технополісів, проведення політики ресурсозбереження, інтелектуалізації всієї виробничої діяльності. Створення раціонального фінансового механізму інноваційної економіки вимагає й раціонального використання фінансових ресурсів на всіх рівнях – як на рівні окремого суб'єкта господарювання, так і держави в цілому.

Вища освіта в Україні потребує значних фінансових впливань і реформ як в організаційному, так і матеріально-технічному плані. Концентрація уваги з боку держави до проблем якості освітніх послуг дасть змогу відновити взаємозв'язок освіти, науки, підприємництва та населення, який було втрачено зі здобуттям незалежності.

Проведене дослідження дало можливість сформулювати наступні **висновки**:

1. Під фінансовою політикою інноваційного розвитку вищої освіти України слід розуміти діяльність держави, державних органів і суб'єктів господарювання у сфері вищої освіти щодо мобілізації, розподілу, перерозподілу та використання фінансових ресурсів з метою підвищення рівня соціально-економічного розвитку держави, шляхом розробки і впровадження інноваційних продуктів.

2. Інноваційний розвиток вищої освіти є основою економічного зростання економіки країни та покращення соціальних стандартів. Фінансова політика держави у цій сфері має на меті, в кінцевому результаті, забезпечення зростання добробуту всіх членів суспільства. Досягнення високих показників у галузі інноваційного розвитку вищої освіти можливе за допомогою побудови економічних механізмів ефективної системи її фінансування. Важливо спрямовувати результати від надання інноваційних освітніх послуг не лише на замовлення держави чи роботодавця, а й на особисті потреби громадян, на їх самореалізацію.

3. Інновації в освіті мають свою специфіку, тому що вони завжди містять у собі вирішення актуальних проблем у вищій школі, що у свою чергу викликає позитивні зрушення в інших взаємопов'язаних компонентах системи. Освітня галузь має відповідати інноваційним потребам майбутніх поколінь, вона готує спеціалістів і науковців на перспективу. Важливо зазначити, що визначення пріоритетності та тенденцій інно-

ваційного розвитку економіки дасть змогу підготуватися до тих ринкових умов у довгостроковому періоді. В умовах активних глобалізаційних зрушень Україна повинна забезпечити себе стратегічними інноваційними ресурсами майбутнього, які полягають у створенні та нарощуванні людського капіталу. У цьому процесі ключову роль відіграє фінансування навчального процесу та його відповідність сучасним стандартам освіти. Забезпечення безперервного підвищення рівня кваліфікації професорсько-викладацького складу та його залучення до розробки інноваційних продуктів сприятиме зростанню якості освітнього простору.

4. Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів у галузі вищої освіти є невід'ємним елементом формування раціональної структури економіки країни. Дотримання принципів розробки і реалізації фінансової політики інноваційного розвитку вищої освіти дасть змогу почати процес реформування галузі та дозволить закласти основи для переходу до економіки знань.

Література

1. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / М.А. Йохна, В.В. Стадник. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2005. – 400 с.

2. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто ; общая ред. и вступ. ст. Б.В. Сазанова ; пер. с венг. – М. : Прогресс, 1990. – 296 с.

3. Пригожин А.И. Нововведения: стимулы и препятствия: (Социальные проблемы инноватики) / А.И. Пригожин. – М. : Политиздат, 1989. – 271 с.

4. Закон України “Про інноваційну діяльність” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

5. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво ; пер. з англ. В.С. Гуля / П. Друкер. – К. : Україна, 1994. – 319 с.

6. Иванова Н. Инновационная сфера: итоги столетия / Н. Иванова // Международная экономика и международные отношения. – 2001. – № 8. – С. 22–34.

7. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм як економічна категорія // Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Сер. : “Економічні науки”. – 2001. – № 4. – С. 76.

8. Василик О.Д. Державні фінанси України : підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К. : НІОС, 1997. – 383 с.

9. Яфінович О.Б. Фінансова політика інноваційного розвитку: сутність та цілі [Електронний ресурс] / О.Б. Яфінович. – Режим доступу : http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/articles/2011/127/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%209%20_127.pdf.

10. Клімова Г.П. Інноваційний розвиток вищої освіти України: методологічний аспект аналізу [Електронний ресурс] / Г.П. Клімова. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua.

11. Економічна енциклопедія : у 3 т. – Т. 3. / відп. ред. С.В. Мочерний та ін. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2002. – 952 с.

12. Дем'янишин В.Г. Фінансова політика інвестиційно-інноваційного розвитку України : моногр. / за ред. В.Г. Дем'янишина. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 464 с.

13. Василик О.Д. Бюджетна система України : підруч. / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 544 с.

References

1. Iohna, M.A. (2005). *Ekonomika i organizatsiia innovatsiynoi diialnosti* [Economy and innovative activity establishment]. Kyiv: Academia [in Ukrainian].

2. Santo, B. (1990). *Innovatsiya kak sredstvo ekonomicheskogo razvitiya* [Innovation as economic growth instrumentality]. Moscow: Progress [in Russian].

3. Prigozhyn A.I. (1989). *Novovvedeniya: stimuly i prepiatstviya*: (Socyalniye problemy innovatiki)

[*Innovations: incentives and disincentives*]. Moscow: Politizdat [in Russian].

4. Zakon Ukrainy "Pro innovatsiinu diialnist" [The Law of Ukraine "About innovative activity"]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15> [in ukrainian]

5. Druker, P. (1994). *Jak zabezpechyty uspih u biznesi: novatorstvo i pidpriemnutstvo* [How to provide success in business: innovation and business]. Kyiv: Ukraina [in Ukrainian].

6. Ivanova, N. (2001). *Innovatsionnaya sfera: itogi stoletiya* [The innovation area: century's result]. *Mezhdunarodnaia ekonomika i mezhdunarodniye otnosheniya – International economy and international relations*, 8, 22–34 [in Russian].

7. Kovaljuk O.M. (2002). *Finansovyi mehanizm organizatsii ekonomiky Ukrainy* [Financial mechanism of organization economy of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Volynskoho derzhavnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky – Scientific bulletin of the Volyn National university*, 4, 76 [in Ukrainian].

8. Vasylyk, O.D. (2002). *Derzhavni finansy Ukrainy* [Ukraine's public finance]. Kyiv: NIOS [in Ukrainian].

9. Yafinovich, O.B. (2011). *Finansova polityka innovatsiinogo rozvytku* [Financial policy of innovative development]. Available at: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/articles/2011/127/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%209%20_127.pdf [in ukrainian].

10. Klimova, G.P. *Innovatsiynyi rozvytok vyshchoi osvity Ukrainy* [Innovative development of higher education in Ukraine]. Available at: irbis-nbuv.gov.ua

11. Mochernyi, S.V. (2002). *Economichna entsyklopediia* [Economic encyclopedia]. Kyiv: Vydavnychiy center "Akademiia" [in Ukrainian].

12. Demianyshyn, V.G. (2014). *Finansova polityka investytsiino-innovatsiinoho rozvytku Ukrainy* [Financial policy of investment-innovative development of Ukraine]. Ternopil: TNEU [in Ukrainian].

13. Vasylyk, O.D. (2004). *Budzhetna systema Ukrainy* [Ukraine's budget system]. Kyiv: Central'na literatura [in Ukrainian].